

kan aangeno-

rewezen, dan
grond. Want
ook uit het
n nog voort
en.
rft niet mis-
den levenden
tegenstelling).
de Schrift

lijke beelden
een licht op
arant heb ik

dit uitgelegd,
est Zijn licht
ele omgeving
lichtend voor
t is vóór de
egel.

Schrift niet

n Hem geeft.

kt, wel ver-

l zijn, zullen
nd zijn.
ren een bro-
kinderen de

halen, opdat

nan Gerefor-

g, opdat hij

et het voor

t, dat in de

elijk getrans-

m:

liza lezen, dat

ikop scholden,

amen, die de

nen we zoo'n

nders zooden

en van zoo'n

er is - van

en vloek ver-

en akelig ver-

over de „ge-

ezwaren niet

akken dikwijls

toegenover ge-

den. 't Mocht

daarna onder

ijn! Mijn zusje

an God vond.

mens, mei

meer ge oud-

0 jaar geleden

deren. Bestraft

't heel onden-

niets. Gestelt

eten! Meesten

etjes voor de

ge dat verhaal

liza weglaten

d twee beren

joeren, ja er

en de jongens

't geval aan

deze hon om

t uit te schel

ukig hoorden

gegeten. Dan

„Geloof u niet, dat God arme weduwen nog kan zegenen, die anderen barmhartigheid bewijzen en bedroefde moeders nog kan troosten, die haar kinderen door den dood verliezen? Want dat zeggen ons toch de verhalen van de weduwe van Zarfai en de weduwe van Naïm?”

Ik stem toe, de bijbelsche geschiedenis wordt soms ellendig verteld. Dan wordt alle nadruk gelegd op de „wonderen” die als zoovele mirakels worden voorgesteld: een jongeling wordt opgewekt, een blinde wordt ziende, raven brengen brood, rotsen geven water, 't regent brood uit den hemel, kleine kinderen vinden dat heel mooi, hoe wonderlijker, hoe liever! We komen daar straks nog over te spreken. Maar als de kinderen grooter worden, en de bijbelsche geschiedenis is hun alleen van die zijde voorgesteld, dan komt de twijfel. Want ze zien tegenwoordig nooit meer, dat dooden worden opgewekt en blinden ziende worden, dat de raven eten brengen, rutsen water geven en 't brood regent uit den hemel. Maar vertel uw kleintjes eens, dat God een arme weduwe hielp, 'n bedroefde moeder troostte, 'n armen blinde niet aan zijn lot overliet en in moeilijke tijden voor zijn ouden, trouwen dienstknecht zorgde. Als de kinderen dat gelooven, laat ze dan maar gerust ouder worden. Jan zullen ze heusch niet tot ongelooft vervallen!

Wat zegt ge van zulk een taal?
Brengt ze al wat den Gereformeerde heilig is, niet in opstand?

Is ze niet door en door afschuwelijk?
Dr E. houde mij ten goede, dat ik met zekere warmte schreef.

Hij weet heel goed, dat het ons in geen enkel opzicht te doen is om hem te treffen.

Nog eens: ik geloof, dat hij het nu wel met mij eens zal zijn.

Maar een kwestie als deze mag ons niet koud laten.

Ik zou haast zeggen: wee ons, indien we voor de Schriften, die van onzen Christus getuigen, niet opkomen.

Ik hoop in waardeering van de personen ook van tegenstanders zoo ruim mogelijk te zijn. Doch ik onderscheid persoon en beginsel.

En van het Woord zal Prof. Cramer afbliven!

— Schadelijke voorlichting.

Het stond in een blad, niet van onze richting, maar toch van een richting, welke ons nauw verwant is.

Verdere aanduiding laat ik achterwege.

Het is immers absoluut mijn bedoeling niet een persoon in zijn reputatie aan te tasten.

Het gaat alleen om de zaak.

Voorlichting, gelijk in dat blad, wordt verstrekt, komt van christelijke zijde weleens meer voor.

Daarom kan dit bij uitstek als middel dienen om het schadelijke van zulk een voorlichting in het licht te stellen.

De kwestie, waarover het handelt, is op zichzelf niet van groot gewicht.

Maar wel de wijze, waarop zij wordt getracht.

Een lezer zond de vraag in: is het een christen geoorloofd Esperanto te leeren of is het zondig? Daarop nu antwoordt het blad:

Voor hen, die niet weten, wat „Esperanto” beteekent, zij opgemerkt, dat onder dezen naam een nieuwe taalvorm wordt aangediend, bestemd als toekomstige wereldtaal. Het is een poging om in verband met het toenemend internationaal verkeer een taal te scheppen, welke in alle werelddeelen verstaan en gesproken wordt. Het Esperanto past dus geheel in den stijl van onzen modernen tijd. Reeds eerder werd een proef genomen met z.g. „Volapük”, dat spoedig en volkomen mislukte. Deze wereldtaal, heette het, klomk, hoewel op streng wetenschappelijke grondslag opgebouwd, ongebruikelijk hard. De woorden zagen er zoo vreemd uit en waren zoo moeilijk te onthouden, zoodat de studie in de nieuwe wereldtaal weinig aantrekkelijks had.

Na het fiasco van het „Volapük” trad Dr Zamenhof op, die een poging deed onder het pseudoniem „Doktoro Esperanto”. Deze Russische dokter scheen meer succes te zullen boeken. In verschillende landen althans vindt men ijerige beoefenaars van de nieuwe wereldtaal, die in haar welluidendheid op het Italiaansch gelijk.

De bedoeling van den vrager is nu om te weten of het Esperanto een poging is om het Godsgericht in de Babylonische spraakverwarring op te heffen. Indirect bedoelt het natuurlijk een uitwisseling der taalgrenzen. Maar men make zich niet ongerust ten dezen opzichte. Het ingrijpen Gods in de historie van Babel is te radicaal, dan dat het een mensch gelukken zou, de spraakverwarring te doen ophouden. Sedert het uiteengaan der menschen spreekt een ieder ook zijn eigen taal. En daarom hangt ten nauwste samen zijn geschiedenis en cultuur. Elk volk heeft zijn taal lief en hoeveel strijd is er op taalgebied al niet gestreden. Denk maar eens aan den taalstrijd in België. De straf den volkeren te Babel opgelegd, moest naar Gods Raad dienen tot verwezenlijking van Zijn wereldplan, tot ontwikkeling en ontplooiing van de geestelijke en zedelijke krachten der menscheit. Op het Pinksterfeest te Jeruzalem heft de H. Geest het taalonderscheid niet op, maar geeft te spreken in de verschillende talen der volkeren. Laat de volgelingen van „Doktoro Esperanto” daarom hun pogingen maar staken, om een wereldtaal te maken. En de H. Schrift en de wereldgeschiedenis wijzen op mislukking van dergelijke menscheit, gekonst. Men moet het met het Esperanto niet al te ern-

stig opnemen; wereldtaal is het niet en zal het nimmer worden. God heeft daartoe afdoende maatregelen genomen. Eerst in de nieuwe Schepping zullen alle volkeren en natien weer één taal spreken; en die taal zal zijn een heerlijke schepping Gods.

Dat het nu zondig is Esperanto te leeren, kan moeilijk bewezen worden. De studie der klassieke en moderne talen is toch ook geoorloofd? Ja maar, Esperanto wil toch wereldtaal zijn? Maar daarom is het dat nog niet. Om nu voor liefhebberij deze wereldtaal (?) te bestudeeren, daarvoor is de tijd te kostbaar. Maar het kan zijn, dat men tot het verkrijgen van een positie „Esperanto” moet kennen, en dat kan noodzaken van deze hooggeroemde (?) wereldtaal nader kennis te nemen.

Op het laatst wordt de Vragenbus-redakteur wat inkonsekvent.

Wanneer achter het Esperanto inderdaad de toelag steekt, om de spraakverwarring, bij Babel begonnen, teniet te doen, wanneer dus het Esperanto een anti-goddelijk mitvindsel is, mag men niemand aanraden om het te leeren, al is het ook ter wille van een positie.

Dan zou men om een schotel linzenmoes zijn eerstgeboorterecht verkoopen.

Dan moest men om met den catechismus te spreken eer zijn vertrouwen van alle schepselen af te trekken en die varen laten, dan het minste tegen Gods wil te doen.

Evenwel is de redakteur niet op de hoogte van het Esperanto.

Ik erken, dat een Vragenbus-redakteur dikwijls in een moeilijk parket verkeert.

Men onderstelt, dat hij van alles verstand heeft. Men beschouwt hem als een wandelende encyclopaedie.

Daarom doet hij goed zich een deugdelijke, up to date encyclopaedie aan te schaffen.

Had deze redakteur er zulk een werk op geraadpleegd, hij zou zijn antwoord in de pen hebben gehouden.

Inderdaad toch wil het Esperanto geen wereldtaal zijn.

Dat hebben de voorstanders herhaalde malen duidelijk te kennen gegeven.

Op de internationale handelsconferentie, gehouden te Venetië, in April dezes jaars, werd op voorstel van de Kamer van Koophandel te Parijs een resolutie aangenomen, die ingeleid wordt door de considerans:

„Overwegende, dat de wereldhandel zeer gemakkelijk zou worden door het gebruik van de internationale hulptaal;

overwegende, dat deze hulptaal de nationale talen, die met de geschiedenis en de onsterfelijke werken van ieder land nauw verbonden zijn, niet moet schaden;” enz. enz.

En een Nederlandsch propagandaboekje voor het Esperanto begint:

„Esperanto is de wereldhulptaal.

In alle beschavde landen der wereld wordt het beoefend en toegepast als internationale spreek en correspondentietaal.

Esperanto bedoelt niet: de nationale talen te vervangen, maar is alleen: de tweede taal, die ieder naast zijn landstaal leert, ten behoeve van z'n betrekkingen met andere volkeren.”

Hier worden allerlei voorstellingen, die omtrent het Esperanto bij het volk voortleven, officieel en met beslistheid weersproken.

Het Esperanto wil geen wereldtaal zijn.

Het wil alleen wereldhulptaal wezen.

Het bedoelt dus geenszins de gevolgen van Babel's torenbouw op te heffen.

Het erkent de schoonheid van de nationale talen.

Maar het wil ook rekening houden met de onmogelijkheid van handelscorrespondenten en kongressisten, om alle volkeren, waarmee men in kontakt treedt, in hun eigen taal te bereiken.

Wanneer men nu allerwege een kunsttaal aanleerde, zou men zoo het gemakkelijkst met elkander kunnen correspondeeren en confereeren.

En zonder nu uit te maken of er misschien niet een hulptaal kan worden uitgedacht, die nog eenvoudiger is, is het een feit, dat in den handel meer en meer van het Esperanto wordt gebruik gemaakt, schoon het nog ver van algemeen is.

Ook moet toegestemd, dat zijn spraakkunst en woordvorming buitengewoon gemakkelijk is en zoo niet binnen enkele dagen, toch binnen enkele weken kan worden aangeleerd.

Natuurlijk schuilt er in het propageeren van het Esperanto een groote dosis idealisme.

Of het ooit wereldhulptaal zal worden is zeer de vraag.

De menscheit is zeer traag om zulke ideeën tot realiteit te maken.

Toch zou het ook van kerkelijk belang kunnen zijn. 't Is dat we in Hongarije mannen hebben, die het Hollandsch meester zijn. Maar een Hollander leert stellig duizendmaal gauwer Esperanto dan Hongaarsch. Werden de connecties met Hongarije uitgebreid, schoot ook in Polen weer eens een kiem van Calvinisme op, om nu van Rusland en andere rijken te zwijgen, dan zou het overweging kunnen verdienen om van beide zijden van zulk een hulptaal zich te bedienen.

Het zou natuurlijk behelpen blijven.

Aanleeren van vreemde talen zou men niet

mogen nalaten. Daardoor leert men ander volk beter kennen. Maar het is niet ieder gegeven om evenals een mijner oud-leeraars zich de weelde van in twee en twintig talen zich te kunnen uitdrukken te veroorloven.

Laat mij nog even wijzen op het Maleisch. Het Maleisch is een kunsttaal, die heel onzen Indischen Archipel door als hulptaal dienst doet.

Wie denkt er aan om het onzen Zendingdienaren als zonde aan te rekenen, dat zij Maleisch leeren?

Hiermede propageer ik het Esperanto niet.

Als een jongen er zin in en tijd voor heeft, laat hem daarin begaan.

Meent iemand, dat er geen toekomst in zit, hij spanne er zich niet voor in.

Ieder blijve vrij.

Mits men maar geen anti-godsdienstige motieven zoekt, waar zij geheel afwezig zijn, gelijk voormelde Vragenbus-redakteur.

Want dat kan op onze jongeren zoo schadelijk werken.

Wanneer een oudere de vergissing opvalt, die in zoo'n antwoord is binnengeslopen, blijft hij er in den regel kalm onder en denkt: een dominee kan ook niet van alles weten.

Maar de jongeren staan er anders voor.

Die noemen zoo iets niet een vergissing, maar een blunder of een flater.

Zij verdenken er den dominee van alle nieuwe ideeën met behulp van den bijbel te smoren. Zij hoeten hem konservatief en zeggen hem dikwijls hun krediet op.

En zij zijn op een dwaalweg, eer men het weet. Die jongeren zijn daarvoor verantwoordelijk.

Maar gaf dominee geenerlei aanleiding?

— Confessioneele winst.

Bij de verkiesingen in de Nederlandsche Herv. Kerk gehouden, zijn in de grootste steden de Ethischen en de Modernen (die zich in voorstanders voor Evenredige Vertegenwoordiging hadden opgelost), over heel de linie geslagen en kwamen de Confessioneele versterkt uit den verkiesingsstrijd terug.

Wij verblijden ons met hen.

Hoe meer de Gereformeerde belijdenis van de Hervormde kansels weerklinkt, des te aangenaamer is het ons.

Alleen scheppen wij ons niet de illusie, dat het in dien weg tot waar kerkherstel kan komen.

Stel, dat overal uit de kerkelijke colleges de modernen en ethischen waren uitgestemd (wat op verre na nog niet het geval is), dan zouden de modernen en ethischen toch nog in de kerk blijven en in particuliere bijeenkomsten heil zoeken.

Hoe kan men ooit onder de vigeerende reglementen van hen afkomen?

— Geen voortgezette Synode.

Men heeft in „De Standaard” en andere bladen kunnen lezen de mededeeling, welke de Deputaten van de Generale Synode van Utrecht in de zaak van Ds Gondappel tot de kerken richtten.

Uiteraard is deze mededeeling niet bestemd om nieuwsgierigen te bevredigen.

Zij bevat dan ook feitelijk niet anders, dan dat de Deputaten met angstvallige nauwgezetheit zijn te werk gegaan, dat de verzoening is tot stand gebracht en dat derhalve voortzetting van de Generale Synode van Utrecht onnodig is geworden.

Uit heel het land zal zeker dankbaarheid rijzen over dit resultaat.

Niet alleen, omdat zulk een voortgezette Synode de kerken op hooge kosten zou jagen, maar veel meer, omdat daardoor de kerken in ernstige ongelegenheid zouden zijn gebracht.

Indien toch zulke vroege Deputaten, als hiervoor waren benoemd en inzonderheid een man als Prof. H. H. Kuyper, met zulk een diep inzicht in het kerkelijke recht en de kerkelijke toestanden, deze zaak niet konden ontwarren en tot een bevredigend einde brengen, wat zou dan een Synode hieraan moeten doen?

Doch Gode zij lof, dit gevaar is afgewend.

Aan de Deputaten komt de bijzondere dank der kerken toe.

Voorts heeft men in de bladen kunnen vernemen, dat Ds Gondappel, die het beroep naar de kerk van Emlichem aannam, van de classis Utrecht eervol ontslag ontving.

— Wansmakelijke titel.

Een Duitsch correspondent meldde in een onzer groote bladen, dat men in Berlijn het liefst stukken ziet opvoeren, waarbij men rillen, beven en gruwen kan.

Dat vindt men heerlijk.

Instinkten, die overwonnen schenen door de kultuur, komen boven.

De tijdgeest wil zich vermaken met het vreeselijke, het angstige, het sidderende.

Baaraan dachten we ook toen we een lezing zagen aangekondigd onder den wansmakelijken titel: „een nacht in het logement der duivelen”.

Het is alleszins geoorloofd, dat een lezer een titel kiest, die trekt.

Maar zulk een titel mag geen toegeven aan den tijdgeest beloven, mag niet spelen op het klavier der lagere volksinstinkten.